

PYHTÄÄN KUNTA

**TILINPÄÄTÖS-
TOIMINTAKERTOMUS**

2017

**Khall 26.3.2018
Kvalt 18.6.2018**

PYHTÄÄN KUNTA

TASEKIRJA 2017

SISÄLLYSLUETTELO	1
OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA ---	3
Kunnanjohtajan katsaus	3
Kunnan hallinto ja henkilöstö	4-5
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	6-14
TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	15
Tuloslaskelma	16-17
RAHOITUS	18
Rahoituslaskelma	19
TASETARKASTELU	20
Tase	21-22
KOKONAISTULOT JA – MENOT	23
KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	24
Konsernirakenne ja olennaiset konsernia koskevat tapahtumat, tulos- Tuloslaskelma	24
Rahoituslaskelma	25
Konsernitase	26-27
HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYS- TÄ JA TALOUDEN TASAPAINOITTAMISTA KOSKEVISTA TOI- MENPITEISTÄ	28
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	26
Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja käyttö- talousoosan toteutumisvertailu	26-35
YLEISHALLINTO JA KEHITTÄMISPALVELUT	36
Demokratiapalvelut	36-37
Hallinto- ja kehittämispalvelut	37-39
HYVINVOINTIALVELUT	40
Perusopetus	40-42
Keskiasteen- ja muu koulutus	43
Kirjastopalvelut	44-45
Nuoriso- ja liikuntatoimi	45-48
Lasten päivähoito	48-49
Sosiaalipalvelut ja toimeentuloturva	49-52
Lasten ja perheiden palvelut	
Kotipalvelut	
Asumispalvelut	
Kehitysvammapalvelut	
Vammaispalvelut	
Omaishoidon tuki	
Päihdehuolto	
Toimeentuloturva	
Muut palvelut	

Perusterveydenhuolto-----	52-55
Muu perusterveydenhuolto-----	
Vuodeosastohoito-----	
Hammashuolto -----	
Erikoissairaanhoido -----	
Ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu -----	
TEKNIKKAPALVELUT-----	56
Joukkoliikenne-----	56-57
Suunnittelu ja mittaus-----	57-58
Kiinteistöt -----	58-59
Kunnallistekniikka -----	60-61
Alueellinen lämpölaitos -----	62
Ruokapalvelu ja siivous -----	63-64
Rakennusvalvonta-----	65-66
Palo- ja pelastustoimi-----	67
INVESTOINNIT-----	68-69
Investointien toteutumisvertailu-----	
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT-----	
LIITETIEDOT -----	
ALLEKIRJOITUKSET-----	
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ -----	

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

VAHVA SUORITUS

Vuonna 2016 näkynyt positiivinen vire kääntyi talouden reippaaksi kasvuksi vuonna 2017. Suomen bruttokansantuote kasvoi 3 %. Julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on edelleen korkea, 61,4 % vuoden 2017 lopussa. Kunnat ovat pystyneet sopeuttamaan toimintaansa valtion ki-reässä velkatilanteessa.

Kymenlaakson kehityksen murheenkryyninä on väestön väheneminen - vuonna 2017 yli 2000 henkilöllä, mikä oli määrältään Suomen suurin. Muutos koettiin myös Pyhtäällä, jossa väestömäärä viime vuosina on ollut vakaa. Vuonna 2017 kunnan väkiluku pieneni 79:llä.

Työttömyyskehitys Pyhtäällä on ollut positiivinen. Vuoden lopulla Pyhtäällä oli 29 % vähemmän työttömiä vuoden takaiseen verrattuna, mikä on suurin lasku Kymenlaaksossa. Työttömyysprosentti oli 10,7 %. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut hieman, mutta edelleen se on suurimpia haasteitamme Pyhtäällä.

Kunnan verotulot pienenevät hieman (-0,4%) edelliseen vuoteen verrattuna ollen 20,7 M euroa. Pieneminen johtuu suurelta osin kilpailukykysojimukselta.

Toimintakulut laskivat hieman edellisestä vuodesta. Jälleen kerran voin kiittää toimialayksikköjä tiukasta kulukurista, mistä huolimatta pystyttiin varmistamaan kuntalaisille hyvät palvelut.

Tiukan kulukurin ja kasvaneiden toimintatuottojen ansiosta tilikauden tuloksesta muodostui hyvä. Kun vielä jouduimme tulouttamaan Carean alijäämien kattamiseksi tehdyn varauksen, oli vuoden tulos erinomainen, noin 1.8 M€.

Lainamäärä asukasta laski noin 200 eurolla 2.537 euroon.

Kunnan ulkoistussopimukset, erityisesti Lassila & Tikanojan ja Attendon kanssa ovat olleet avainasemassa kustannusten kurissapitämisen ja palvelutuotannon laadun suhteen. Suurimman, eli sote-palvelujen ulkoistussopimuksen hinta edelleen alittaa oman tuotannon kustannustason vuonna 2014.

Kunnassa olevaa kahta merkittävää kehityshanketta, Versson luontomatkailukeskusta ja lentopaikkaa, ovat jarruttaneet lukuisat valitukset. Nämä ovat kuntalaisten enemmistön kannalta harmillisia, sillä ne hidastavat kunnan elinvoimatyötä ja työpaikkojen syntyä. Väestötappioalueella, mitä Pyhtää on, uusien työpaikkojen luominen on yksi tulevaisuuden tärkeistä tavoitteista, jotta kunta pystyy tarjoamaan laadukkaat palvelut kuntalaisille myös jatkossa.

Kunnan kehittämisen kannalta merkittävä hanke on Motellinrannan kehittyminen. Se otti viime vuonna ison askelen, kun valtuusto päätti siirtää kunnanviraston rakennettavaan kerrostaloon Huutjärven rantaan. FH Invest Oy rakentaa asumista, yritystiloja ja kunnanviraston yhdistävän hybriditalon, jonka on määrä valmistua vuoden 2019 lopulla.

Maakunta- ja sote-uudistus siirtyi hallituksen päätöksellä vuoden 2020 alkuun. Pyhtää liittyi Kymenlaakson vapaaehtoista sote-kuntayhtymään valmistelemaan projektiin maakunnan muiden kuntien ja Carean kanssa. Sote-kuntayhtymän on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2019 alusta.

Kiitos luottamushenkilöillemme ja henkilökunnallemme pyhtääläisten edun ajamisesta päätöksenteossa ja toiminnassa. On taas aika muistuttaa palvelulupauksestamme: Iloisina palvelemme, jätämme hyvää mieltä

Olli Nuutila
Kunnanjohtaja

Kunnanhallituksen toimikausi on kaksi vuotta. Valtuusto valitsi toimikaudeksi 2017–2019 kunnanhallituksen puheenjohtajaksi Jyrki Metsolan ja varapuheenjohtajaksi Raul Lehdon. Kunnanhallituksen esittelijä on kunnanjohtaja.

Lautakuntien toimikausi on valtuuston toimikausi (2017–2021). Lautakuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat on valittu valtuutetuista tai varavaltuutetuista.

Lautakuntien esittelijät ovat kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia:

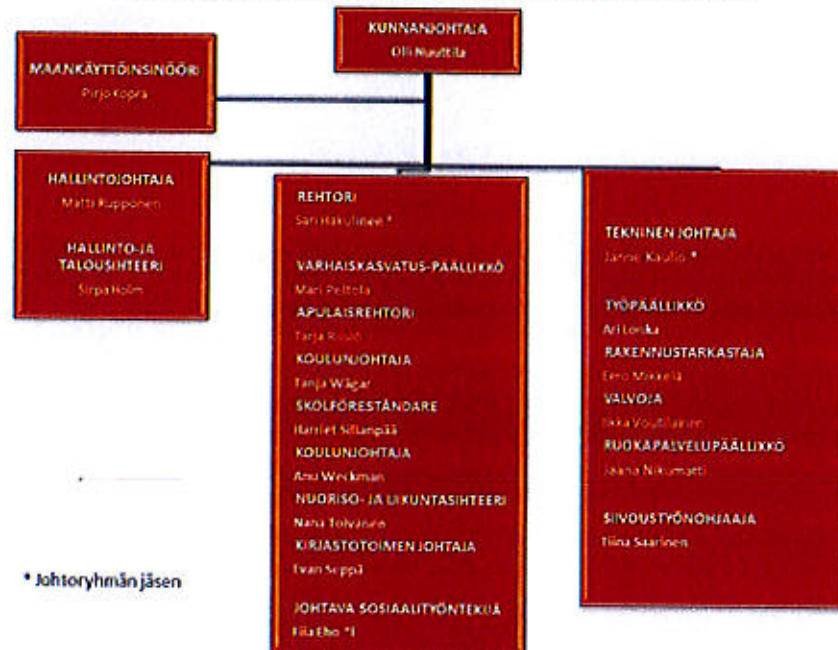
Hyvinvointilautakunta	Rehtori
Tekniikkalautakunta	Tekninen johtaja

Pyhtään kunnan palvelutuotanto jakaantuu päävastuualueisiin seuraavasti:

- Hallinto- ja kehittämispalvelut
- Hyvinvointipalvelut
- Tekniikkapalvelut

Viranhaltijaorganisaatio on seuraava:

VIRANHALTIJAORGANISAATIO

Henkilöstön kokonaismäärä 31.12.2017

Hallinto- ja kehittämispalvelut	14
Hyvinvointipalvelut	141
Tekniikkapalvelut	23
Yhteensä	178

Kunnassa on laadittu erillinen henkilöstöraportti.

Muutokset toiminnassa vuoden 2017 aikana:

Uusi kuntalaki astui kokonaisuudessaan voimaan 1.6.2017.
Organisaatorakenteen uudistus toteutettiin 1.6.2017 alkaen.

Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen taloudellisessa tilanteessa tapahtui useamman taantumavuoden jälkeen viimein käänne parempaan vuonna 2016 ja talouskasvu kiihtyi edelleen viime vuonna. Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan BKT:n kasvu oli 3,0 % vuonna 2017. Kasvu on vahvistunut erityisesti yksityisen kulutuksen kohenemisen sekä tuotannollisten investointien lisääntymisen myötä. Myös asuntorakentaminen jatkui edelleen vahvana. Maailmankaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys erityisesti Suomelle tärkeissä vientimaissa vaikuttivat viennin nopeaan toipumiseen.

Vuonna 2016 investoinnit vetivät Suomen talouden kasvuun. Vuonna 2017 yksityiset investoinnit kehittyivät edelleen vahvasti ja kaikki investointityypit, ml. tutkimus- ja kehittämistoiminta, ovat kasvussa. Suomen talouskasvun vahvistuminen, viennin vilkastuminen ja matalalla pysyneet korot ovat olleet merkittäviä taustatekijöitä yksityisten investointien kasvulle.

Vuoden 2017 kuluttajahintojen keskimääräiseksi vuosimuutokseksi eli inflaatioksi muodostui 0,7 %. Vuosina 2018 ja 2019 kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitatun inflaation odotetaan kiihtyvän noin 1,5 prosenttiin talouskasvun jatkuessa.

Vuonna 2018 talouskasvu hidastuu 2,4 prosenttiin ja vuonna 2019 BKT kasvaa ennusteiden mukaan 1,9 %. Kasvun hidastuminen johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu jää vuotta 2018 hitaammaksi. Inflaation nopeutuminen hidastaa reaalista käytettävissä olevien tulojen kasvua, vaikka samalla työllisyyden paraneminen tukeekin sitä. Vuonna 2018 ansiotaso nousee 2 %, olettaen että tulevat palkkaratkaisut pääosin seuraavat teollisuuden viitoittamaa tasoa.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 prosenttia, joka on 2,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Työllisten määrä kasvoi prosentin edellisestä vuodesta ja työllisyysaste nousi 69,6 prosenttiin. Työllisyysasteen ennustetaan nousevan keskimäärin 70,7 prosenttiin v. 2019. Uusia työpaikkoja syntyy enemmän kuin pelkästään työllisyyden kasvun perusteella näyttää, sillä työikäisen väestön määrän supistuminen jatkuu. Toisaalta työmarkkinoilla huolta aiheuttavat ilmeiset kohtaanto-ongelmat ja suuri rakenne- ja pitkäaikaistyöttömien määrä. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut viime vuosina etenkin alle 40-vuotiaiden ikäryhmissä. Suuri rakennetyöttömyys hidastaa työttömyyden laskua parantuneesta suhdannetilanteesta huolimatta ja jarruttaa talouskasvua.

Suotuisa suhdannetilanne ei yksistään poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia. Väestön ikärakenteen muutos ja suurten ikäluokkien jääminen eläkkeelle on alkanut 2010-luvulla kasvattaa erityisesti eläkemenoja. Ensi vuosikymmenellä suurin menojen kasvupaine kohdistuu hoito- ja hoivamenoihin.

Julkinen velka suhteessa BKT:hen kääntyi laskuun v. 2016. Velkasuhde alenee vuoteen 2019 mennessä vajaaseen 60 prosenttiin. Nimellisesti velka kasvaa kuitenkin edelleen kohoten vuosikymmenen loppupuolella vajaaseen 144 mrd. euroon. Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysongelma on edelleen ratkaisematta ja julkinen talous on edelleen vuosikymmenen loppupuolella alijäämäinen.

Oman alueen taloudellinen kehitys

Etelä-Kymenlaakso on viime vuosina ollut voimakkaan rakennemuutoksen aluetta eikä valtakunnan tasolla tapahtunut talouden käänne vielä olennaisesti ole parantanut seutukunnan tilannetta. Työttömyysaste on vuosia ollut muuta maata selvästi korkeammalla tasolla, joulukuussa 14,6%, kun koko maan vastaava luku oli 11,2 %. Työllisyystilanne koheni kuitenkin vuoden 2017 aikana merkittävästi. Myös Pyhtäällä työttömien työnhakijoiden määrä väheni vuoden aikana yli 100 hengellä työttömyysasteen laskiessa 10,7 %:iin ollen toiseksi matalin Kaakkois-Suomen kunnista (14,7% v. 2016).

Kymenlaakson kuntien suurimpia haasteita on ollut väkiluvun jatkuva heikkeneminen viime vuosina. Kymenlaakson väkiluku pieneni toimintavuonna edelleen Tilastokeskuksen ennakkotilastotiedon mukaan lähes 2000 asukkaalla. Myös Pyhtäällä väkiluku pienentyi 79 asukkaalla edellisen vuoden kasvun jälkeen (+22 hlö v. 2016).

Olellaiset muutoksen kunnan toiminnassa ja taloudessa

Uusi organisaatorakenne astui voimaan 1.6.2017. Organisaatiouudistuksessa lautakuntarakennetta tiivistettiin vastaamaan kunnan palvelutuotannossa tapahtuneita muutoksia ja pitemmällä tähtäimellä myös viireillä olevaa maakuntauudistusta. Sosiaali- ja terveyslautakunta sekä opetus- ja nuorisolautakunta yhdistettiin hyvinvointilautakunnaksi ja tekninen lautakunta sekä valvontalautakunta uudeksi tekniikkalautakunnaksi, jonka alla toimii valvontajaosto.

Kokouksessaan 3.4.2017 valtuusto

- Hyväksyi uuden kuntalain ja organisaatorakenteen mukaisen hallintosäännön 1.6.2017 lukien
- Hyväksyi lasten ja nuorten uudistetun hyvinvointisuunnitelman
- Hyväksyi Pyhtään hyvinvointikertomuksen 2013-2016.

Kokouksessaan 12.6.2017 valtuusto

- Hyväksyi tilinpäätöksen vuodelta 2016
- Hyväksyi valtuuston puheenjohtajiston toimikaudeksi 2017-2019
- Valitsi hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä hallituksen jäsenet henkilökohtaisine varajäsenineen toimikaudeksi 2017-2019
- Valitsi jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet lautakuntiin, jaostoihin sekä luottamustoimiin valtuustokaudelle 2017-2021

Kokouksessaan 4.9.2017 valtuusto

- Päättyi nykyisestä kunnanvirastosta luopumisesta ja uuden sijoittumisesta Motellinrantaan suunnitteilla olevaan kiinteistöön

Kokouksessaan 13.11.2017 valtuusto

- Päättyi Pyhtään kunnan osallistumisesta vapaaehtoisen sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän perustamisen valmisteluun siten, että uusi kuntayhtymä voi aloittaa toimintansa 1.1.2019.
- Päättyi vuoden 2018 veroprosenteista

Kokouksessaan 11.12.2017 valtuusto

- Hyväksyi talousarvion 2018 ja taloussuunnitelman 2018-2020

Toiminnan kannalta merkittäviä elinkeinopoliittisia hankkeita on kunnassa vireillä kuntakokoon nähden huomattava määrä. Elinkeinopoliittisia hankkeita ovat mm. Munapirtin luontomatkailuhanke, lentopaikkahanke ja E18-tien liittymien kehittäminen. Yhteistä näille hankkeille on, että kunta on niissä edellytysten luojana vailla varsinaista yritystoimintaan liittyvää riskiä. Vallitseva taloudellinen tilanne on hidastanut erityisesti E18-tien liittymien rakentamista ja muita hankkeita ovat hidastaneet niihin kohdistuneet valitukset. Vuonna 2017 alettiin suunnitella Motellinrantaan Pyhtäänlinna-nimistä toimitila- ja asuinrakennushanketta. Kyseiseen kuntakeskukseen Huutjärven rantaan tulevaan kiinteistöön on suunnitteilla myös uudet kunnanviraston toimitilat.

Vuoden aikana jatkettiin merkittävien markkinointikampanjoiden sarjaa "Pyhtää-loma" -teemalla. Kampanja toteutettiin pääosin sähköisiä medioita hyväksi käyttäen.

Kunnan veroprosentit pysyivät entisinä. Kunnallisveron tuotto vuodelta 2017 alitti arvion yhdellä prosentilla. Yhteisöveron tuotto puolestaan ylitti arvion 20 %:lla. Kiinteistöveron kertymä jäi reilun prosentin budjetoidusta. Kokonaisuutena verotulokertymä jäi budjetoidusta 126 t€ (-0,6 %). Valtionosuudet kertyivät noin 0,5 %:a arvioitua suurempina (+45 t€).

Kunnan toimintakulut pienentyivät 1,8% edellisvuotisesta. Tämä johtui Carean alijäämien kattamiseksi tehdyn pakollisen varauksen tulouttamisesta (879 t€) kuntayhtymän katettua kertyneet alijäämänsä viime vuosien voitollisten tulosten myötä. Kokonaisuutena hyvän menokurin ja tulokertymän ansiosta kunnan vuositulo oli ylijäämäinen noin 1,8 miljoonaa euroa.

Ympäristöasiat:

Tiedossa ei ole ympäristökysymyksiä, joilla olisi olennaista vaikutusta kunnan taloudelliseen tulokseen tai asemaan tai toiminnan kehitykseen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hallituksen kaavaileman sote-uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamisen toteutuessa niiden seurauksena kunnilta poistuisi huomattava osa nykyisistä tehtävistä ja rahoituspohjasta vuonna 2020. Kaavailtujen uudistusten vaikutuksia kuntien talouteen on vielä vaikeaa ennustaa. Muutos on kuitenkin valtava ja kuntien kannalta muutokseen sisältyy myös taloudellinen riski toimintaympäristön muutoksen sekä vero- ja valtionosuusuudistuksen myötä olennaisesti muuttuvan rahoituspohjan seurauksena.

Ennusteet julkisen talouden kehityksestä väestön ikääntymisestä seuraavan huoltosuhteen heikkenemisen ja eritoten Suomen kansantalouden liittyvien rakenteellisten ongelmien vuoksi eivät näytä kovin valoisilta. Tämän seurauksena verotulojen kasvu saattaa lähivuosina jäädä toimintamenojen kasvua heikommaksi. Kun samanaikaisesti valtionosuuksia on jatkuvasti leikattu ja kuntien tehtävien karsimisessa ei kuitenkaan ole onnistuttu, on kuntataloudelle hallituksen toimesta asetettu merkittäviä lisähaasteita. Merkittävänä osana valtiontalouden sopeuttamista viime vuosina tehdyillä valtionosuuksien leikkauksilla on kunnille osaltaan ulkoistettu valtion talouden tasapainottamista ja veronkorotuksia.

Kymenlaakson väkiluku on viime vuosina laskenut huolestuttavasti ja myös Pyhtään väkiluku pienentyi toimintavuonna. Kunnan hyvien palvelujen ja riittävän verorahoitus pohjan ylläpitämiseksi kuntastrategiassa linjattua ja hyvin alkanutta kuntamarkkinointia erityisesti pääkaupunkiseudun suuntaan on syytä jatkaa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toiminnalliset riskit

Henkilöstön saatavuus on pääsääntöisesti ollut hyvä ja kaikki vakanssit on saatu täytettyä. Kunnan henkilöstön ikärakenteesta johtuen eläköitymisen myötä on odotettavissa rekrytoinnin vaikeutuvan kaikilla sektoreilla. Henkilöstön osaaminen on hyvällä tasolla ja kunnan asukkaat ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä palvelujen laatuun.

Taloudessa pitkään vallinnut matalasuhdanne ja sen seurauksena seudun korkea työttömyysaste on vaikuttanut myös Pyhtään kunnan taloudelliseen asemaan. Kunta on alhaisen työpaikkaomavaraisuuden takia voimakkaasti riippuvainen seudun ja lähinnä Kotkan kaupungin taloudellisesta kehityksestä. Vaikka valtakunnan tasolla talous on kääntynyt nousuun, ei sen vaikutus vielä kovin voimakkaasti tunnu Pyhtäällä. Yleisen taloudellisen tilanteen paraneminen pienentää kuitenkin verotulojen kehitykseen liittyvää taloudellista riskiä vuonna 2018. Vuoden 2018 alussa Kotkasta on kuulunut myönteisiä uutisia, sillä helmikuussa UPM uutisoi suunnittelevansa miljardiluokan biodieselin tuotantolaitosta Kotkaan ja Kotkamills Oy selvittävänsä uuden paperikoneen rakentamista. Molemmilla hankkeilla olisi merkittävät työllistävät vaikutukset, jotka ulottuisivat myös Pyhtäälle.

Vuoden 2017 aikana asetettiin tavoitteeksi uuden sote-kuntayhtymän perustaminen Kymenlaaksoon Carean pohjalta siten, että kuntien kaikki sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut siirtyisivät uudelle kuntayhtymälle jo 1.1.2019 alkaen. Pyhtään kunta on ulkoistanut terveystaloudelliset palvelut ja vanhustenhuollon jo aiemmin Attendo Oy:lle. Pyhtään kunnanvaltuusto on linjannut, että Pyhtää on mukana uuden kuntayhtymän perustamisessa, mikäli kunnan palvelunostosopimus siirtyy sellaisenaan uudelle kuntayhtymälle, kustannustaso ei nouse eivätkä palvelut heikkene.

Kunnan tilannetta helpottaa olennaisesti se, että kunnan palvelurakennetta on jo aiemmin muokattu maakuntauudistusta silmällä pitäen, eikä esimerkiksi tukipalveluita tarvitse uudelleenorganisoida, toisin kuin muissa muissa kunnissa.

Taloudelliset riskit

Korkokehitys on viime vuosina ollut velallisen näkökulmasta myönteinen ja korkotaso on ollut ennätysalhainen. Alhaista korkotasoa on hyödynnetty siirtämällä kunnan rahoituksen painopiste lyhytaikaisiin lainoihin, joiden korkotaso on vuoden 2017 aikana vaihdellut -0,14 ja -0,26 %:n välillä. Rahoituksen saatavuus on ollut hyvä eikä likviditeettiongelmia ole ollut. Valuuttalainoja kunnalla ei ole.

Lyhytaikaisten kuntatodistusten osuus kunnan lainakannasta on noin 52 %. Kunnan lainasalkku jakautuu lähes tasan kiinteäkorkoisten pitkäaikaisten lainojen ja lyhytaikaisten lainojen kesken. Talouskehityksen kääntyessä nopeampaan kasvuun ja korkotason sen myötä noustessa, kunnan lyhytaikaisen lainan määrästä aiheutuu jonkin verran korkoriskiä. Korkokannan kehitystä seurataan viikoittain.

Vahinkoriskit

Kunta on vakuuttanut omaisuutensa ja henkilöstönsä kokonaisuudessaan. Lisäksi kunnanhallitus ja johtoryhmä sekä rakennustarkastaja ovat vastuuvakuutuksen piirissä.

Kunta on ottanut toiminnoille lisäkulukeskeytysvakuutusten, joka korvaa ylimääräiset kulut 400 000,- euroon saakka

Ympäristötekijät

Kunnan alueella on aikoinaan toiminut laitton kaatopaikka. Mikäli maanomistaja ei kykene puhdistamaan aluetta, puhdistuskustannukset saattavat langeta kunnalle. Toinen tiedossa oleva todennäköisesti pilaantunut maa-alue on vanha kauppapuutarha-alue, jonka entiset rakenteet muun muassa öljysäiliöt voivat aiheuttaa ympäristön puhdistusvelvoitteen. Molemmissa tapauksissa on riski, että puhdistusvelvoite ja kustannukset lankeavat kunnalle. Kustannuksiin voitaisiin tällöin hakea avustusta Pirkanmaan Ely-Keskuksesta, mutta joka tapauksessa kunnan kustannukset olisivat merkittävät.

Kunnan taloudelliseen tulokseen tai asemaan tai toiminnan kehitykseen vaikuttavia ympäristötekijöitä ei ole näköpiirissä. Kunnan vesihuolto on ulkoistettu Kymen Vesi Oy:lle. Yhtiön jätevedenpuhdistamo on verratun uusi eikä vaadi lisäinvestointeja lähivuosina.

Merkittävää haittaa kunnan matkailu- ja kalastuselinkeinoille aiheuttaisi itäisellä Suomenlahdella tapahtuva öljyvahinko. Vahinkoriskin toteutumisen todennäköisyys on merkittävä Itämeren öljykuljetusten jatkuvan lisääntymisen takia.

SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Sisäisen valvonta on pääsääntöisesti toiminut hyvin arvioitaessa lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisen toteutumista. Vaikka eri toimielinten päätöksistä tehdään joitakin valituksia tai oi-

kaisuvaatimuksia, ovat muutoksenhakutoimet johtaneet pääsääntöisesti hylkääviin päätöksiin.

Riskien kartoitusten ajantasaisuus ja kattavuus

Henkilöstöön kohdistuvien riskien kartoitus on tehty viimeksi vuonna 2015. Kartoituksen mukaan työilmapiiri ja esimiestyö ovat edelleen kehittyneet myönteisesti edelliseen vuonna 2013 tehtyyn kartoitukseen verrattuna. Kartoitus tässä laajuudessa uusitaan seuraavan kerran vuoden 2019 alussa. Välivuosina käytetään kevyempää kyselymallia, jossa keskitytään työsisältöön ja työilmapiiriin.

Omaisuusriskien kartoitus on suoritettu vuonna 2010. Riskikartoitusta on suunniteltu toteutettavaksi vuonna 2018. Vakuutusturva tarkistetaan aina omaisuusmuutosten yhteydessä.

Kunnan toimintaan liittyvät riskit on kartoitettu kattavasti vuonna 2014. Riskikartoitusta pidetään ajan tasalla kahdesti vuodessa.

Kaakon Taitoa Oy tuottaa maksuvalmiussuunnitelman viikoittain. Hallintojohtaja seuraa taloudellisen tilanteen kehitystä erilaisten taloudellisten katsausten (Kuntarahoitus, Etla, Suomen Pankki) avulla viikoittain. Lainasalkun korkojakaumaa tarkastellaan aina uutta lainaa otettaessa. Sijoituksia ei ole tehty toimintavuonna.

Riskienhallinnan ja seurannan vastuuttaminen

1. Johtamisen ja hallinnon järjestäminen

Kunnanhallitus on vuonna 2014 hyväksynyt ohjeen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta ja asiaa koskevat määräykset sisältyvät hallintosääntöön. Kunnan johtoryhmä tekee sisäistä valvontaa seuraamalla päätösten lainmukaisuutta ja huolehtimalla siitä, että viranhaltijoilla on riittävä asiantuntemus ja koulutustaso sekä erityislakien tunteminen virkaa hoitaessaan ja päätösten valmistelussa.

2. Riskien hallinta

Johtoryhmä ylläpitää kunnan kokonaisvaltaista riskirekisteriä. Riskien tunnistaminen tapahtuu osana talousarvion laadintaprosessia. Riskien seuranta on ohjeistettu tapahtuvaksi talousarviota ja tilinpäätöstä laadittaessa.

3. Seurantamenettelyt

Itsearviointeja ei ole suoritettu.

Riskien ajallinen ja rahamääräinen ennakointi

1. Henkilöstö

Kunnan organisaatio on verraten ohut, kuormitettu ja ikärakenteeltaan vinoutunut, mikä helposti johtaa sairauspoissaolojen määrän kasvuun.

Kuvattu kehitys vaikuttaa kunnan käyttötalouteen kasvaneina henkilöstökustannuksina. Epidemiat muodostavat merkittävän riskin kunnan toiminnalle.

Vuonna 2017 sairauslomapäivien määrässä ei ollut kasvua edelliseen vuoteen verrattuna (14,1 htp/hlö). Keskimääräiset sairauspoissaolopäivät per henkilö ovat viime vuosina olleet selvästi alle Kuntatyöntajien julkaiseman valtakunnan keskiarvon. Sairauspoissaoloja seurataan ja varhaisen tuen mallia, puheeksiottokäytäntöjä sekä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa arvioidaan ja kehitetään joka vuosi.

2. Tietojärjestelmät

Kunnan tietojärjestelmien toiminta on ollut suhteellisen luotettavaa myös päättyneenä toimintavuotena. Kunnan käytössä olevat ulkoiset yhteydet on varmistettu palomuurilla; tämä koskee myös liikkuvia työasemia. Merkittävä riski tietosuojan suhteen on IT-laitteiden käyttäjäkunta, jonka osaamiseen myös tietosuoja-asioissa tulee jatkossa enemmän panostaa. Kunnanhallitus on antanut henkilöstölle tietoturvaohjeen 25.3.2014.

Tietojärjestelmien toimintavarmuus on hyvällä tasolla ja parani toimintavuoden lopussa entisestään, kun aiemmin palvelut tuottanut Kotkan kaupungin liikelaitos ICT Kymi yhdistyi Kouvolan kaupungin konserniin kuuluvaan KS-Tieto OY:öön. Yhtiö toimittaa palvelut kaikille seutukunnan kunnille ja tavoitteena on, että yhtiö tuottaa palvelut maakunta- ja soteuudistuksen jälkeen koko maakunnan tarpeisiin. Vuoden 2017 aikana toteutettiin Jylpyn palvelinkonesalin palveluiden kahdentaminen ottamalla käyttöön toinen palvelinkonesali, mikä niin ikään paransi tietojärjestelmien toimintavarmuutta.

3. Talous, rahoitus ja omaisuuden vakuuttaminen

Toimintavuoden aikana käyttötalous kehittyi arvioitua paremmin. Kuukausittaisen talousseurannan ansiosta päättäjillä on ollut suhteellisen realistinen käsitys kunnan taloudellisesta tilanteesta.

Kunnan lainakannasta noin 44 % on sidottu kiinteään korkoon korkotason ollessa tällä hetkellä keskimäärin noin 0,9 %. Pääosa lainakannasta on sidottu 1 kk, 3 kk tai 6 kk Euribor-korkoon. Lyhyiden korkojen vaihdeltua välillä 0,015 ja -0,11 % on jonkin verran korkoriskiä toteutunut. Vaikuttavampi korkoriski toteutuu kuitenkin, jos talouden positiivinen kehitys nopeutuu ja lyhyiden korkojen taso sen seurauksena kohoaa. Valuuttamääräisiä lainoja kunnalla ei ole.

Korkoriskin minimoimiseksi kunta on tehnyt vuonna 2016 kaksi koronvaihtosopimusta sekä korko-optiosopimuksen, jossa optio on pankilla. Toisella koronvaihtosopimuksista on kumottu kiinteäkorkoisten lainojen korkokustannusta ja toinen on tehty suojaamistarkoituksessa. Sopimuksiin ei sisälly taloudellista riskiä. Koronvaihtosopimusten ja kuntatodistusten negatiivisen korkotason ansiosta lainakannasta ei käytännössä aiheutunut korkokuluja ja kaiken kaikkiaan rahoituserät muodostuivat positiivisiksi.

Kunnan lyhytaikainen lainoitus on järjestetty kuntatodistusohjelmalla Kuntarahoitus Oy:n, Handelsbankenin, Kymenlaakson Osuuspankin, Danske Bankin ja Nordean kanssa. Kunnalla on lisäksi luotollinen pankkitili.

Valtion talouteen lähivuosina tarvittavat sopeutustoimet sekä tämän hetkisen tiedon mukaan vuonna 2020 toteutuvan maakunta- ja soteuudistuksen aiheuttamat muutokset kuntien valtionosuusjärjestelmään ja veroperusteisiin aiheuttavat kunnille merkittävän taloudellisen riskin. Rahoituspohjaan tulossa oleviin olennaisiin muutoksiin varaudutaan valtionvarainministeriön ennakkolaskelmia seuraamalla ja hyvällä toiminnan suunnittelulla.

4. Kunnan toiminta

Lainsäädäntö antaa puitteet kunnan toiminnalle. Merkittävimmien kunnan toimintaan vaikuttavat voimaan tulleet kuntalain uudistaminen sekä vireillä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämislain laatiminen.

Uudessa 1.5.2015 alkaen vaiheittain voimaan tulleessa kuntalaissa säädetään mm., että hallintosäätöön kootaan kunnan kaikki johtosäännöt ja konserniohjausta sekä alijäämän kattamisvelvollisuutta terävoitetaan. Hallintosäätöuudistus on toteutettu vuoden 2017 aikana.

Sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut lukuun ottamatta päivähoitoa on tarkoitus siirtää perustettavien 18 itsehallintoalueen järjestettäväksi. Itsehallintoalueiden rahoitus järjestetään valtion budjetista ainakin toiminnan alkuvaiheessa. Myös omaa verotusoikeutta on pidetty esillä maakuntien toiminnan tulevana rahoitusmallina. Tällä hetkellä maakuntalakupaketti on siinä muodossa, että kuntien veronkorotusmahdollisuutta rajoitetaan vuonna 2020.

Merkittävä toiminnallinen riski on puurakenteisen kunnanviraston palaminen käyttökelvottomaksi. Tällöin jouduttaisiin lyhyessä ajassa järjestämään toiminnalle tilapäiset puitteet ja välineet. Tietohallinnon osalta riskiä on hallittu siirtämällä sähköisessä muodossa olevien tietojen tallennus ICT Kymin palvelimille. Palvelimet ovat paloturvallisessa ympäristössä Kymenlaakson pelastuslaitoksen tiloissa Jylpyllä.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kunnanhallitus on antanut irtaimen omaisuuden hankkimista koskevan ohjeen pysyvääismääräyksessään "Hallintosäännön osion Kunnan talous säännöksiä täydentävät ohjeet ja määräykset". Kiinteän omaisuuden hankkiminen ja luovuttaminen on hallintosäännön määräyksellä delegoitu kunnanhallitukselle. Omaisuuden hoidosta vastaa kukin toimielin omalla toimialueellaan.

Kunta käyttää hankinnoissaan Taitoa Oy:n hankintaorganisaatiota Hankinta Taitoa. Hankintamenettelyä koskeva pienhankintaohje on uusittu vuonna 2015. Hankinta Taitoa on päivittänyt pienhankintaohjetta uuden hankintalain mukaiseksi ja uusi pienhankintaohje on tulossa kuntiin hyväksyttäväksi vuoden 2018 alkupuolella.

Sopimustoiminta

Kunnan toimielimet vastaavat toimialueellaan myös sopimusten tekemisestä. Sopimukset taltioidaan kunnan asianhallintaohjelmistoon, joka antaa hälytyksen sopimuksen vanhentumisen lähestyessä.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on annettu ohje 24.3.2014.

Kunnan päätöksenteko-organisaatio koostuu valtuustosta, kunnanhallituksesta ja kahdesta lautakunnasta. Päätöksenteko-organisaatiota tukee kolme osastoa käsittävä toimintaorganisaatio. Talousarvion ja –suunnitelman rakenne on muokattu noudattamaan toimintaorganisaation rakennetta. Toimintaa ohjataan hallintosäännöllä, minkä ohella käytetään kunnanhallituksen määräyksiä. Henkilöstölle on laadittu kattavasti tehtäväkuvaukset ja suoritettu työn vaativuuden arviointi. Tehtäväkuvaukset käydään kattavasti läpi vuosittain kehityskeskustelujen yhteydessä.

Talouden ja toiminnan seuranta perustuu tavoitteiden määrittelyyn, jotka johdetaan koko kuntaa koskevista yleistavoitteista (strategiasta). Tavoitteiden tulee pääsääntöisesti olla mitattavia. Taloutta ja toimintaa seurataan kuukausittain (kunnanhallitus) ja neljännesvuosittain (valtuusto) annettavin raportein.

Sisäinen tarkastus on aktiivista ja näkyvää tarkastamista ja tapahtuu kunnanjohtajan toimeksiannosta mm. erillisselvitysten laatimisena.

Henkilöstön työhyvinvointi- ja riskikartoitus tehdään säännöllisesti. Työhyvinvointi- ja riskikartoitus on tehty keväällä 2015 ja sen jälkeen kevyempiä ilmapiirikyselyjä. Kartoitusten perusteella on laadittu tulosyksiköittäin suunnitelmat ongelmakohtien poistamiseksi.

Rahoitusriskejä hallitaan ajantasaisella maksuvalmiussuunnittelulla, aktiivisella talousseurannalla sekä lainasalkun viitekorkojen tasapainottamisella. Sijoitustoimintaa ohjaa valtuuston periaatepäätös vuodelta 2003. Päätöksessä rajoitetaan sijoitustoiminta pienimpien riskien sijoitusmuotoihin.

Omaisuuksien riskit kartoitetaan säännöllisesti vakuutusturvaa kilpailutettaessa. Vakuutusten kilpailutus tehtiin vuonna 2017 ja vuonna 2018 on tarkoitus edelleen kartoittaa omaisuusriskejä.

Kunnan organisaatio, johtosäännöt ja henkilöstön tehtäväkuvaukset ovat pääsääntöisesti ajantasaisia. Toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi on järjestetty asianmukaisesti.

Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.